

Jmenné číslo

- jmenné číslo: **singulár, plurál**
- u substantiv vyjadřuje protiklad **jednotliviny a mnohosti**, tzn. klade do protikladu vyjádření **počtu jeden** (*pán, růže*) a počtu **víc než jeden** (*páni, růže*)
- ostatní kvantitativní vztahy se morfologicky nevyjadřují, dají se ale vyjádřit **lexikálně** (slovně) = číslovkami (*sto žáků*)
- vyjadřuje se soubory sg. a pl. koncovek
- číslo substantiv přejímají tvary závislých adjektiv, zájmen, číslovek, sloves
(*naš syn se vrátil šťastný*)
- číslo nesklonných substantiv je vyjádřeno pouze pomocí shody
(*všichni jmenovaní atašé přišli...*)

Dělení substantiv na základě vyjádření gramatického čísla:

1. **jména počítatelná** – mají číslo jednotné i množné (*stůl – stoly*)
2. **jména nepočítatelná** – mají jen jedno gramatické číslo
 - a) *singularia tantum* (pouze tvary sg.)
 - b) *pluralia tantum* (pouze tvary pl.)

a) *singularia tantum*

1. **jména hromadná**
2. **jména látková**
3. **jména abstraktní**
4. **jednoprvkové množiny – unika**
5. **jména vlastní**

b) pluralia tantum = jména pomnožná (plurálovou formou označují jak jeden, tak více předmětů, jevů)

- názvy předmětů
- názvy tělesných orgánů
- názvy svátků
- názvy zeměpisné
- názvy dětských nemocí
- atd.

Množství (kolik) bývá u pomnožných substantiv vyjádřeno **druhovými číslovkami**, které mají ale **funkci číslovek základních** (*dvoje dveře*).

Duál

Stará čeština měla ještě **dvojné číslo = duál**.

Současná čeština

- celý systém duálového skloňování se zachoval u číslovek *dva, oba*;
- zbytky duálových tvarů (ale ve významu plurálu) existují u substantiv v názvech **párových tělesných orgánů**: *ruce, nohy, prsa, kolena, ramena, oči, uši*.

Všechny duálové tvary dnes **slouží jako tvary plurálové**.